

Cal ragazèl dla "Vrèspa 50"

Un dé ed socuànt mîs indrî ai sâna al mî telefonén. L'era una sgnâura ch'la dmandèva ed mé, sóbbit pasàndum sô fiôl Zaiser.

- *Pronto, sono Cesare Cremonini...*

E mé:

- *"Quel" Cesare Cremonini, quell dla "Vrèspa 50"?*

- *Proprio lui...*

La nòstra colaboraziàn la cminzipié acsé, avànd cme risultèt un zêrt nómmer ed canzunàtt famâusi tradótti in bulgnais e stanpè in vatta àl pâgin dal Carlén, stra agâsst e giòmmber dal 2010.

Naturalmânt, cum l'é mî abitûdin, sóbbit a pasé parôla a Gigén Lîvra, ch'l aztè ed dèrum una man in camóffa *gratis ed amore dei*, cum l'é nòster custóm (nuèter dla "Bâla dal dialt" a sän di canpiòn a fèr al *slalom* stramèz ai bajûc...). Al fât pò che l'idè ed tradûser in bulgnais cäl canzunàtt la fôss vgnó a un artéssta famuâs in tótt l'Itâglia e sâuratótt stramèz ai zûven, l um à fât dimónndi piešair. Fatto stà che, una stmèna drî a cl'ètra, i letûr dal Carlén i catènn àl paròl ed "*L'anno che verrà*" ed Lucio Dalla, "*Bella senz'anima*" ed Cocciantè, "*Alba Chiara*" ed Vasco Rossi, "*Il cielo in una stanza*" ed Gino Paoli, "*Mondo*" dal stass Cremonini e vî acsé... Naturalmânt chi téttol i èren dvintè: "*L'ân ch'al vgnarâ*", "*Bèla sänz'anmä*", "*Èlba Cèra*", "*Al zîl int una stanziä*", "*Männ*", eczètera. Cal bòja d un Gigén, ch'l é un perfeziònéssta, l é riusé a fèr in mòd che socuanti ed cäl canzunàtt i s pôlen anc cantèr parché l à respetè la mètrica uriginèl.

Fén a cal pònt che lé, mé e Zaiser Carmunén a s èren sintó sâul par telèfon, mo tótt e dû avèven vójj a fèr dâu ciàcher guardàndes int al mu-

stâz. Acsé, una sîra che mé ai èra inpgnè al Orione con "Quand i pôrdg i èren ed laggn", Zaiser l é arivè acunpagnè dala sô segretèria e da un'amîga. A s sän abrazè còmm s'a fôssen stè dû amigón ch'i s incuntrèven dâpp a dal tãnp; a sèder in platè, avän fât una bèla ciacaré só l dialt - al sô intarès pr al bulgnais l é sinzèr - pò ai ò fât sènter socuanti däl mî cant.

La mî impresiàn l'é che ste zuvnâz (l é èlt quèsi dû mèter) al séppa sinzeramânt atachè ala sô zitè, ala sô zânt, al sâu tradiziàn e acsé, stra una ciàcra e cl'ètra, ai é saltè fòra la propòsta d una canzunatta in bulgnais, da scrîver a quàter man.

Chisà... fòrsi ai prèv vgnîr fòra quèl ed bân... o fòrsi nâ: a starän da vädder.

Par finîr a vói arciamèrum a cla sô canzunatta ch'la di: "*come è bello andare in giro sopra i colli bolognesi...*". L à rasân: l era bèl fèrel da zâuven con la mî vècia e scumachè "Vespa 150", mo par mé l é bèl anc adès, a 65 ân quèsi sunè, in motoziclatta o, parché nâ, magâra a pî...

Tîra d lóng acsé, Zaiser!

Un artéssta bulgnais Claudio Pesci

Pr una móccia d ân i zitadén ed Bulaggna i an guardè àl sâu creaziàn, i manifèst ch'l à realizè par la Cmóina, sänza savair che l autâur l éra ló. Definîrel "grâfic" l é pòc, parché Claudio Pesci l é un artéssta complèt, anc un poèta sinsébbil, che par Nadèl al m à regale un libartén ed poesî, preziaûs, cme i sù quèder.

Ògni tant al fà una mässtra e ónna ed quassti - la prémma che mé andé a vädder - l éra dedichè a Fausto Coppi. Mé, che àultr a avair l unâur dal nóm dal Canpiònèssum, a sän ón ed quì ch'al zîga ancâura quand a vadd àl sâu fotografî o magâra una ripraisa, a vanzé sänza paròl dnanz a chi quèder. Mé a cradd che al nòster indimenticâbil curidâur al n èva mâi avó una dimustraziàn d amâur - sé, d amâur - cunpâgna qualla ch'ai à dedichè Claudio. Grâzie, Amîg Artéssta, e dla tô pròsima mässtra a darän nutèzzia par vgnîr in tant!

Qui ch'i én stè a Bulaggna

Só e zâ pr al Navèlli

Par fèr fèsta al bèl traguèrd di zânt nómmer dal nòster *Pânt dla Biannada*, ch'l à tòlt nóm dal antîg pânt in vatta al Navèlli, stavòlta a propòsit ed "quì ch'i én stè a Bulaggna" a vói dscàrrer ed socuànt parsunâg' ch'i an avó al šburziqlén d andèr in bèrca só e zâ par ste canèl. La famajja di Bântvói la s èra fâta costruîr a bèl èsi "al bucin tòr", un gran barcân con in vatta un sclém ed bandîr e d arâz, quàter trunbetîr e una banda ed sunadûr ed subiù, par fèr bèla mässtra drî dal Navèlli fagànd di gîr da Curdgèla fén al pôrt ed Galîra. Mo ste bèl šgugiòl al duré pòc. Da 1506 Gióllo di dû, "al pèpa suldè" ch'l avèva sänper avó una gran vójj a ed tòrs indrî Bulaggna, al mandé al sô esèrzit ch'al dé la pèga a Žvân di Bântvói ublighè, pr an armètri la càddga, a scapèr vî a Milàn. Al Pèpa, bân cuntânt dla vitòria, al véns a Bulaggna e par fères lûser al pail al pinsé ed fèr anca ló una bèla gîta in vatta a cal barcân, da Bulaggna fén al sô Castèl (la "cà däl delèzzi") dóvv i Bântvói i andèven a pasèr àl sâu fèri. A Curdgèla al Pèpa l éra drî a andèr in bèrca, quand as i fé atais una cuntadèinna ch'la i vlé ufrîr una panîra pèna d ànser. Ló al fó bân cuntânt ed cal gèst, al dé in canbi ala dóna dâgg' duchèt d ôr e al tachè a magnèr ed gran gòsst cäl castâgn insämm a quì dla sô càurt. Prémma ed sti fât, dal 1456, as èra farmè al pôrt ed Curdgèla Santa Catarèinna de' Vigri, ch'la vgnèva da Frèra a Bulaggna insämm a una cunpagnî ed sôr par fundèr al cunvânt dal Corpus Domini in cal sît che adès l é vî dal Tajaprèd.

Dal 1727 al Navèlli ai tuché l unâur dla vîsita d un pränzip inglais, Iàcum, mandè in esèlli dal rà Žòrz, ch'al salté in vatta a una bèrca al Batfèr e al fé un bèl gîr fén al pôrt. Anc Napoleån, dal 1805, quand al fó a Bulaggna, l andé a dèr un'ucè al Navèlli, al Sustàgn dal Batfèr. Al pèr ch'al s farmèss lé pòc, fòrsi l avé pòra che un quèlc bulgnais, instizé par la preputänza ed chi franzîs, ai gèss:

- *Mo vâ bân int al canèl!*

Silvano Rocca

L'integraziàn

Quassta l'é la léssta di cugnómm che la masstra la lizêva quand la fêva l apêl dla quénta elementèr int l ân scolâstic 1939/1940. Se al fât al capitêva int una scôla ed periferî o méi ancâura in pruvénzia, l apêl al psêva êser fât in dialâtt.

- *Ragazû, sîv a pòst? Alâura: Albertâz, Aldarvând, Barbîr, Bâsi, Calzolèri, Cesèri, Dalòli, Fantân, Ganbarén, Liparén, Mâza, Nigrân, Nêri, Panchèldi, Rîg, Santi, Tartarén, Tasinèri, Zambân, Župiról.*

La guèra l'é finé da socuânt ân e in Itâglia, sâuratótt qué da nuèter al nòrrd, ai êra scupiè al búmm econòmic col švilópp industrièl, edilézzi, eletrònic; acsé ai arivé dâl gran famai, grandi parché âl fónn in tanti e tótti con na móccia ed fiû. Pò ai fò, purtròp, anc la tragèdia dl'aluviân dal Polêšine e cme conseguânza tanti ètri famai, anca lâur con dâl fròt ed ragazû, âli arivènn dal nòstri band.

Quassta l'é la léssta di cugnómm che la masstra la lizêva quand la fêva l apêl dla quénta elementèr int l ân scolâstic mell novzânt-zinquantanôv/mell novzânt e s-sânta.

- *Bambini, siete pronti? Bene: Andrisano, Ansaloni, Armaroli, Bisceglie, Boarón, Bortolotti, Campagnaro, Canè, Cavallini, Collina, Costa, D'Amelio, Esposito, Gandolfi, Gruppioni, Iannantonio, Ingravallo, Lambertini, Marchi, Marconato, Palmieri, Puppini, Randazzo, Scagliarini, Tassinari, Zanardi.*

Adès a fân al sèlt d una quaranténna d ân e a s n adân che al mând l à fât dâl trasfurmaziàn profânndi e incredèbbil, e difézzil da capîr par quí dla mî etè.

Sparé tótti âl fruntîr, l'Euròpa l'é una comunitè in dóvv tótt i pôlen andèr, viazèr, farmères, turnèr a cà sò (par zertón quasst an câpita brîsa, spezialmânt quand i ariven qué da nó) in manîra che âl popolaziàn âl s armésstien e âl s incavâlen tant da fèr saltèr fôra un bèl fricandò.

Quassta l'é la léssta di cugnómm che la masstra la lizêva quand la fêva l apêl dla quénta elementèr int l ân scolâstic dâu mmèlla e si-dâu mèlla e sèt:

- *Ragazzi, state buoni che adesso faccio l'appello: Ahmad Bashir, Al-*

drovandi, Arcidiacono, Armaroli, Belluardo, Benfenati, Bernardi, Capuano, Chou Li Kuo, Ciordinik, Cirillo, Fontana, Gandolfi, Hu Chun Suan, Ibrahim Fahti, Lanzarini, Lipparini, Lolli, Marcón, Negrini, Podsedek, Rinaldi, Santonico, Silvestrin, Sirkovic, Tartarini, Taurisano, Varianu, Zuccalà.

La mî speranza l'é che l ónnic problèma par la masstra ed sta clâs al séppa quall ed lèzer i nómm sânzâ sbaglières, e la mî sicurazza l'é che i ragazû ed sta clâs, sânzâ tanti lazz e tant contròl, i san benéssum cum as fâ a andèr d acòrd, a capîres, a litighèr pr al balân e a dères la man quand i van só pr âl schèl.

Elio Evangelisti

Ômen e péss (al cunténv)

Alâura, l'últma vòlta ai êra drî a cuntèrur ed quand ai véns la péna e mé a m êra arapè só pr un pilân dal pânt dla ferovî ed Ragnn. Al fât al fò che mé, insâmm a di èter cínno, ai êra sâtta al pânt, dóvv ai êra di mašagnón, méss lé apòsta par rânper la curânt. Lé in stramèz ai êra una móccia ed pass ch'l êra un gudiòl, mo quand ai arivèva al bacén, da stèr sâtta an s sintèva brîsa al rói dl'âcua, alâura t avèv sânpèr da tgnîr un ôc' al galegiânt e ón al livèl dl'âcua par psair scapèr ví in tânp: mé a cradd ch'a psèdi indvinèr cum l'andé. Mé a guardèva la mî panna d ésstriz (*aculeo dell'istrice, n.d.r*), ch'l'êra un galegiânt fenomenèl, ch'l'êra lé ch'al fêva di ât e mé a stèva da stèr ch'l andéss sâtta par tirèr; fenalmânt l andé sâtta e a inflamé un bèl bèrb. E tîra e môla e che té dâi, arivé d âura ed tirerèl só, intânt chi èter cínno i s n êren adè ch'ai arivèva al bacén e i êren bèle che scapè ví. Mé a pruvè ed stèri drî, mo quand arivé só dai mašagnón a vdé che l'âcua l'êra trôpa èlta par pasèr ed là.

Defâti sâtta i èrc dal pânt al bató l êra pió fânnd che avсэн ai pilón, e quand an i êra brîsa al bacén as pasèva trançuèll, ch'ai êra manc d un znôc' d âcua; mo quand l'âcua la carsèva an s pasèva pió. Mé ai êra avanzè avсэн a un pilân in dóvv l'âcua l'êra pió bâsa e par stèr int al sicûr a m êra arapè sâura una spèzie ed scalén, ch'as i stèva a fadîga parché l'êra in šgâzzel e, dala

dala pôra ed caschèr zâ, a n avèva gnanc la fôrza ed ciamèr *aiuto*. Furtónna vòls ch'ai êra socuânt žuvnâz, ch'i êren drî a andèr a pass cân al rivèl (*) int la pièna sâtta i mašagnón. I um vdènn e i vénsen só sóbbit, e cân di èter ragâz i fènn còmm una spèzie d una cadânna in mèz ala curânt, ch'l'êra fôrta anc par lâur, mo i êren di pîz ed ragâzlâz ch'i n avèven pôra d ignínt. La sò idè l'êra qualla ed fèr un pâsa-manén cân mé *medesimo*, mo mé avèva pôra l istâss, es a n vlèva brîsa lasèr andèr né la câna né i péss, però vdand ch'i tachèven a pêder la pazénzia, e par pôra ch'i um laséssen là, prémma a i šlunghé la câna e al ridgiòt coi péss e pò a salté zâ, e tótt finé in glòria, mói spâult, ch'a tarmèva tótt cme una fôjja. A m arcòrd prôpi bân che cla tarmaròla, ch'la n finèva pió, l'um véns sé pr al fradd, mo pió che èter pr al scuézz...

Cum a gèva l'ètra vòlta, pr arivèr in Ragnn as pasèva pr un stradlòt fât dai bruzâi ch'i andèven a còjjer la gèra in natûra - alâura an i êra mégga tanti lazz - e i bruzâi i andèven e i vgnèven ch'l'êra un piásair e tótt i avèven sîg al sò vâl. Al vâl l'êra fât cunpâgna la raid d un lét cân in pió una stanga par fèrel stèr in pí cân una zèrta inclinaziàn (còmm un šdâz vultè al'èlta). In st mânter che al cavâl, lighè lé avсэн, al biasèva un pôc d érba, al bruzâi al tachèva a còjjer dâl grân šbadilè ed gèra e a cazèri incântr al vâl, in manîra che la pió fénna l'andéss dala pèrt ed là e quand l in avèva fât una bèla móccia, al la carghèva in vatta al câr, sânpèr a šbadilè, pò al turnèva a valèren un'ètra móccia. Quand al câr l'êra pèn cân al câulum al la purtèva a Bulâggna, al la dscarghèva e pò al turnèva in Ragnn un'ètra vòlta, e acsé tótt al dé.

Mé avèva fât amizèzzia cân ón e štî bruzâi parché una quelca vòlta a i šlunghèva un sacàtt ed psulén da fritûra ch'i i piásèven da mât, anc parché in cà mî (e anc tótt quí ch'stèven lé avсэн ed cà) i êren bèle che stóff ed magnèr dal pass, acsé stra una šbadilè e cl'ètra l um cuntèva che la gèra ch'al cujèva al la purtèva a un inprâisa ch'l'êra drî a ajustèr di palâz int la Câurt di Galózz, siché a n sò brîsa quant viâz al s fèss int un dé par purtèr dâl brôz ed gèra d in Ragnn fèn sâtta la stâtua ed Galvân.

I dîsen che i cavâl di bruzâi i êren pió inteligént di sù padrón parché, quand al padrân l'avêva inbarchè un pistân o dû ed vén, l'êra al cavâl ch'al guidèva a cà al bruzâi.

L é vaira ch'l'êra una categorî ed susanî, che i i dèven dimónndi int la bvanda, mo i fèven anc un lavurîr da bîsti e mé a cradd che, cân al sudè ch'i fèven in st mânter ch'i cavèven la gèra, la metè ed quall ch'i bvèven al vanzéss in fânnd a Raggn. Ala sîra sé, che int al turnè a cà, al cavâl al s farmèva in tótti âli ustarî, nâ, brîsa tótti, sâul qualli in duv ai êra dal vén bân, parché, e qué l'êra l'inteligianza dal cavâl: l'avèva batzè sâul âli ustarî dóvv al padrân as farmèva e al li avèva inparè a memôria: adès i i dirènn ch'l'avèva *al pilota automatico*.

Bân st umarnâz, ch'l'êra ignurânt cunpâgna un câpp, l'um lasé ed stupén quand un dé al taché a rezitèr:

“Lo strano corso che tenne il cavallo - del Saracin pel bosco senza via - fece ch'Orlando andò duo giorni in fallo - né lo trovò, né poté averne spia”.

Che mé, ch'a cgnusèva sâul Giovanni Pascoli e Giosuè Carducci, a n savèva brîsa che poeî la s fôss quassta (a l inparé pò al Licéo da pió grandén), pò l'um déss anc al nómm dal sò cavâl: Ludovico Ariosto.

Però, al gèva, mé a l ciâm:

- Riiostooooo!!!

Mé a i dmandé cus'al vlèva dîr cal nómm acsé furèst, mo ló l'um déss ch'an al savèva brîsa, e che la poeî (e l in savèva di èter pîz) al l'avèva inparé a memôria da sò nòn e anc al nómm al cavâl ai l'avèva dè al nòn.

Ai ò finé al sît, sinchenâ a v cuntèva ed cla vólta ch'andé a pass cân ón ch'l'êra sâurd e mótt...

Bân, a v al cuntarò st'ètra vólta.

Žvanén al piscadurâtt

(*) Al rivèl l'è una raid longa dîs o dâgg' mèter, èlta un mèter e mèz cân dâu pèrdg, ónna par banda. As vâ dânter int l'âcua, dû da una pèrt e dû da cl'ètra, pò as rastèla al fiómm pr un pzulín e pò i prémm dû i van a rîva e i piântén la pèrdga in tèra, in st mânter che chi èter dû i fan al gîro par môd ed srèr al pass dânter la raid cânter ala spânnda. Dâpp as va dânter e cân âl man as adlîz i péss pió grûs e pió bôn e as lâsa andèr ví chi èter.

Al fiómm

L'êra sänper stè al fiómm a guidèr la vétta ed Dêlmo. Al fèva al barcarôl, e al guadagnèva cal pôc ch'bastèva arîsg par tirèr inânz la famajja purtând òmen, bîsti e marcanzî da una spânnda a cl'ètra.

D'estèd, quand al fiómm al s sughèva e al sò lèt al dvintèva prémma una paciâcra ed sói e pò una grâsstta sacca péinna ed crèp, al lavurîr dal barcarôl l'êra inótttil. E Dêlmo al mudèva amstîr, mitândes a cójjer di giarón, bianc e slisè dal'âcua, e cargandi in vatta un cariôl tirè da un sumarén.

Ala Luzî ai piàsèva dimónndi ed stèr con sò pèder e ajutèrel int al sò lavurîr. Par quant la fèss, sò mèder la n'êra brîsa stè bôna d'instradèr la vèrs dâli incunbânz pió da dóna. Âl man dla Luzî, pénni ed câl par ví di rêm e di sâs, i n in vlèven brîsa savair ed druvèr l'agâccia.

-T am pèr un mastiâz! T an truvare mâi maré!

La Luzî la dèva d spâl: l'avèva sagg' ân e d'avair un maré an i inpurtèva gnînta. Ala dmannga, quand l'andèva a massa, e in pòst dâl sòliti bragâzi da òmen la mèder la i fèva mètter una ftinzénna fiurè, la s sintèva in inbarâz. Âl schèrp, mantgnó bianchi a fûria ed biâca, âl i strichèven i pí, aviè ala libartè dal fiómm. Atais ala cà, che al pèder l'avèva tirè só in vatta ala tèra demagnèl, adòs al èrzen, ai êra una chèva ed gèra, e âl rutâi pr i vagunzén, cârg ed gèra e sâs, i pasèven pròpi par dnanz dal sò rastlén. I operèri dla chèva, sebân ch'i fèssen un lavurîr dimónndi pais, i scarzèven sänper e i fèven arabîr la Luzî pr i sù môd da ragazlâz e lî la i tgnèva tèsta, pròpi cme un mâsti. Sâul un zâuven, biânnd e delichèt, an gèva gnînta.

- Oh, Žvanén! T pièsela la Luzî? Dî la verité, la t piàsèv, mo lî, con chi mósscuel e cäl manâzi, la t mitrêv sóbbit sâtta!

La Luzî al le guardèva, e la sintèva un sburzìglén vèg, mâi sintó prémma.

L'êra nuvâmmber, al fiómm l'êra turnè a córrer, e Dêlmo e la Luzî i andèven ed lóng a tragtèr dla zânt da una spânnda a cl'ètra. Fentânt che, dâpp a di dé e dé ed piôva, Dêlmo al pinsé ch'al fôss tròp priglâus, par lâur e pr i cliènt, travarsèr al fiómm. Al stèva con la Luzî in vatta al èrzen a

guardèr l'âcua inpetuâusa, pinsând s'an fôss al chès ed sluntanèr la famajja e âl bîsti dala cà, quand al sinté dâl vâus agité:

- Dêlmo, Dêlmo!

- A sân qué! Cs'ai é?

- Dêlmo, vgnî sóbbit con la bërca, par carité!

- Mo sîv andè a lavurèr anc con sta péinna?

- Sé, al padrân l'â dmandé a dû òmen d andèr a métt al sicûr la ròba, e adèsa i én là in mèz, atachè ala mèsna dla gèra...

- A vén, a vén! Mo chi éni?

- Ai é Marién, e pò ai é cal zâuven, Žvanén...

La Luzî la sinté un stricòt al còr, e ai turné in amânt cla dmannga che, vgnand fòra dala cîsa con âl sâu amîghi, la fó spénta a guardèr int una zèrta direziân dai zrisén dâli ètri ragâzi. E la l'avèva vèsst: un pèr ed brèg natti, la camîsa bianca, al capèl ch'ai prilèva stra âl man, i cavî biônnd bân lisè. La s sinté a dvintèr tóttta râssa e la fó cuntânta d'avair indòs la ftinzénna fiurè e âl scarpénni bianchi. Žvanén as i avsiné e ai slunghé la man. Lî la s suvgné di câl, dâli ónng' râtti, e l'arèv vló ardupèr la, la sò man, totavî la i la slunghé e una scòsa la la travarsé dala tèsta ai pí.

Da cla vólta i pâgn da òmen i fônrrisarvè al lavurîr al fiómm, quand la stèva in cà la purtèva dâl fténni da dóna. Anc i schèrz di operèri i s fènn manc murdènt, e manc sfazè âl sâu arspòst, anzi, quand stra i òmen ai êra Žvanén, lî la vanzèva zètta e in sudiziân. Mo adèsa Žvanén l'êra in priguel, an i êra tânp da pèrder:

- Papâ, a vén anca mé a ajutèrel!

Con l'ajût di operèri i purténn la bërca par d sâura dla pusiziân in dóvv ai êra i dû òmen, pr an'avair da remèr cântr âcua. Una vólta a mói i manuvrénn con dla dêrma pr arivèr in dóvv oramâi a se vdèva sâul âl dâu tèt. Adèsa al difèzzil l'êra an fères brîsa purtèr ví dala curânt, mo la Luzî l'êra fôrta e prâtica e l'arivé d âura ed fèr prilèr in tânnnd la bërca par dâu vòlt, st mânter che sò pèder al tulèva int n'abrazè, prémma ón e pò cl'èter, i dû òmen.

Adèsa i êren tótt quâter in fânnd ala bërca. Stóff e mói spûlt, con âl lègrum armistiè al'âcua, i s lasènn purtèr dala curânt pr un gran pèz, prémma ed

truvèr la fôrza ed tôr i rêm e arzónnzer la spånnda. Žvanén al tgnêva âl man dla Luzî e al li basêva zigând. Lî la n s vargugnêva pió di cäl e däli óngg' râtî: l'êra pròpri stè grâzie a cäl man fòrti ch'l'avêva salvè al sô amâur.

la Nòccia d Bastèl

Al mî Caranvèl

Zêrt che al Caranvèl l'è bèl par tanti raşân: ai é âl sfrâpel e i sabadón, ai é la tradiziån di câr ed San Žvân e ed Zânt, ai é âl mäscher che una vòlta a Bulâggna i êren ciame "sabión", mo quall che am piès de pió dal Cranvèl i én i schêrz. Sé, con i schêrz a m divartéss da mât.

Acsé a m vói méttèr la mäsca ed Balanzån par pruvèr ed vånnder di starnûd par un miagliån.

E s'a m mitéss la mäsca da inperatâur fagând crâdder che mé a cmand in tótt al mândd?

O sinchenâ la prêv andèr bân una mäsca da pajâz per fèr âl matfiri pió mâti ch'as i séppa, tant la zânt i dirénn: *Lâsa bân ch'al fâga, l'è un pajâz...*

Però, adès ch'a i apâns, anc inmascarè da Fasulén al srêv un bèl divertimânt: a prêv strumnèr däl bèli stanghè par d zà e par d là e chisà che quèlca d ónna la n arivéss stra chèp e còl a chi s la mèrita; tant al srêv sänpr un schêrz ed Caranvèl.

Ala fén di cònt, però, a dezidrò ed fèr cum al m à cunsiè un vèc' amìg pèn ed capéss. A chi à indòs una mäsca tótt al tänp dl ân, a i dirò ed cavèrsla e d bucèrta vî, parché adès ai é vgnó l'òblig ed fèr al Cranvèl in sta manîra: tótt sänza mäsca.

Quasst sé, ch'al srà al schêrz pió bèl ch'as séppa mâi véss! Che bèl Caran-

vèl, che gran şgugióll psair guardèr pulidén-pulidén cum âli én fâti âl brótti ghégg ed tanta zânt! Magâra fèri däl fotografi pr arcurdèrli tótt al tänp dl ân. Adès sé, ch'a m divartéss!

Se quelcón al s fòss ufais, a dmand pardån, mo i chès i én dû: o an à gnanc capé che par Caranvèl tótt i schêrz i én bôn, opûr pòl anc dèr che chi à ciapè capèl l'èva una bróttta ghéggna. Chisà, fè mò cum a vlî. Mé, la mî mäsca a m la chèv e... bân Cranvèl!

Gigèn Livra (la taraghéggna)

... dâi dal zass!

Sänper a propòsit ed Caranvèl, am vén in amânt la famâusa frès "dâi dal zass!", ch'l'è anc al téttol d una canzunatta ed Carlén Mûsi. Una vòlta, prémma dl'invenziån di curiåndol ed chërta, int i cûrs mascarè la zânt i s tirèven adòs däl gran manè ed pällver ed zass, ch'l'èra pò cal minerèl che i sienziè i ciâmen *selenite* e i povèta *pietra di luna*. Ste zass i al tirèven fòra dala chèva ed Mândunè, in dóvv al vgnèva anc còt, masnè e ardótt in pällver e in sta manîra, con un'azònta d âcua, al sarvèva ai muradûr e anc ai scultûr: la *gipsoteca* (dal grèc *gypsos, gesso*) l'è una cójja ed stâtuv ed zass.

Sänper con al zass - pardòn, la *selenite* - ai fò fât anc i basamént däl târr ed Bulâggna. Se pò av cåpita d andèr só par Zedalóna, fèi chès che a un zêrt pònt, prémma d arivèr a Mândunè, la strè la pâsa stramèz a dâu murâi ed *selenite*.

Mo turnän pûr ala nòstra frès e pruvè ed pinsèr in che cundiziån i psèven turnèr a cà i zûven d una vòlta, dâpp avoir fât una batâglia con al zass... Pruvè anc a imazinèr con tóttta cla pällver bianca strumnè par tèra cus'la psèva dvintèr una strè int un dé ed piòva... "Dâi dal zass...!"

La siânza di nûster vîc'

Rûda (*Ruta graveolens*) – ruta, ruta degli orti, pianta aromatica e medicinale, fino ai nostri giorni officinale. Le si è attribuita anticamente virtù preservativa contro i veleni. Nella medicina popolare è adoperata come vermifuga. Le donne ne prendono un ramoscello, lo pestano insieme ad uno spicchio d'aglio e con un poco di aceto lo mettono in un pezzo di pane bucato, con ciò si dice

puzàtt, pozzetto, e lo danno a mangiare ai bimbi. Si adopera pure pestata e applicata come empiastro in certe enfiagioni. La ruta ha ancora parte nella composizione dell'*aceto dei sette ladri* che ha fama contro i contagi. Si dice dal volgo che la ruta sia nemica delle serpi e che quando la donnola vuole combattere contro queste mangi ruta o vada a soffregarsi su di essa.

2. *rûda puzlânta* (*Scrofolaria canina*), ruta canina, pianta de' luoghi incolti e di odore fetido.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell'uso e nella tradizione popolare bolognese*.

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pânt dla Biånnda nómmer 102

Maiş ed mèrz dal 2011

Diretâur iresponsâbil e limusnîr:

Fàusto Carpan

Dséggn uriginèl:

Lupâmbbol (Wolffango)

Umberto Sgarzi

Matitâza (Giorgio Serra)

Coretâur di sbâli: **Bertén Sèra**

Strulgân eletrònic: **Âmos Lèli**

Abunamént par pòsta: almânc 20 € al ân.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Via Emilia Ponente 21

40133 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585

fausto.carpani@alice.it

Tótt i scrètt in dóvv an i é brîsa indichè l'autâur i én ed Fausto Carpani.

Al dizionèri ed riferimânt par cäl paròl ch'âli én difèzzil da capîr l'è quasst:

Leprî – Vitali

Dizionèri

BULGNAIS - ITAGLIÂN

ITAGLIÂN - BULGNAIS

Pendragon, 2009

I sît bulgnîs i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.clubdiapason.org

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnais.com

www.marcopoli.it

**I programmi di
- Carpani e i sù amìg -
- La Compagnia del Ponte della Bionda -**

<p>FEBBRAIO Sabato 19, ore 21</p>	<p>Al Teatro Parrocchiale San Giacomo di Piumazzo (Mo): “Carpani e i sù amìg”</p>
<p>Mercoledì 23, ore 9 - 10</p>	<p>Da Radio Sanluchino, diretta di Marco Visita, Fausto Carpani, Gigén Lîvra.</p>
<p>MARZO Mercoledì 9, ore 16</p>	<p>Sala dei Circoli (via San Felice 11): Pomeriggio con “i Ciacarón” del dialetto con la partecipazione di Fausto Carpani.</p>
<p>Giovedì 10, ore 21</p>	<p>Teatro Nuovo di Vergato: “Carpani e i sù amìg”</p>
<p>Sabato 12, ore 21</p>	<p>Sala del Suffragio a Medicina: la Compagnia del Ponte della Bionda in “Da vîc’ cum la mitaggna?” due atti di F. Carpani e R. Nanni. Regia di Cristina Testoni.</p>
<p>Mercoledì 16, ore 21</p>	<p>Teatro Fanin di San Giovanni in Persiceto: Mauro Malaguti e Massimo Budriesi presentano “BOLOGNA, ITALIA, MONDO” , viaggio musicale tra canzoni, storie e ricordi con l’Orchestra di Massimo Budriesi e la partecipazione di Michele, Ruggero Passarini, Marco e Paolo Marcheselli, Lamberto Lipparini, Vincenzo Serra, Fausto Carpani. Per informazioni chiamare 051 – 821388.</p>
<p>Giovedì 31, ore 16,30</p>	<p>Alla Famajja Bulgnaisa (via Barberia 11), pomeriggio dialettale con i poeti petroniani, condotto da Mirella Musiani e con la partecipazione di Fausto Carpani</p>